

Rolnummer 5377
Arrest nr. 52/2013 van 18 april 2013

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, gesteld door het Hof van Beroep te Luik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

Bij arrest van 8 maart 2012 in zake het openbaar ministerie en Annick Alardot en anderen tegen de nv « Entreprises Ferrari », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 12 april 2012, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« A. Schendt artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, in die zin geïnterpreteerd dat de strafvordering vervalt door ontbinding zonder vereffening van een rechtspersoon die vóór de ontbinding voor de correctionele rechtbank wordt gedagvaard, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet ?

B. Is, in geval van ontbinding zonder vereffening, artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering bestaanbaar met het wettigheidsbeginsel in strafzaken, zoals het is gewaarborgd bij de artikelen 12, tweede lid, en 14 van de Grondwet, bij artikel 7.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en bij artikel 15, lid 1 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten ?

C. Schendt, in geval van ontbinding zonder vereffening, artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, aangezien de strafvordering uitgeoefend tegen een overleden natuurlijke persoon steeds vervalt, terwijl ten aanzien van een persoon die geen vermogen meer heeft, de betwiste bepaling de vervolging handhaaft in de gevallen die zij bepaalt ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de nv « Axa Belgium », waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 1170 Brussel, Vorstlaan 25;

- de nv « Entreprises Ferrari », waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 6041 Gosselies, avenue Georges Lemaître 30;

- de Ministerraad.

De nv « Axa Belgium » en de Ministerraad hebben memories van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 20 februari 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. H. de Rode, advocaat bij de balie te Luik, voor de nv « Axa Belgium »;

. Mr. D. Allard, tevens *loco* Mr. D. Dessard, advocaten bij de balie te Luik, voor de nv « Entreprises Ferrari »;

. Mr. S. Depré, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en E. Derycke verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Op 1 september 2008 overlijdt, bij een ongeval bij het demonteren van een kraan, in Seraing een arbeider die voor de nv « Entreprises Ferrari » werkt.

Op grond van vaststellingen die zijn opgemaakt ten gevolge van dat ongeval, ondertekent de arbeidsauditeur bij de Arbeidsrechtbank te Luik op 23 juni 2009 een dagvaarding om voor de Correctionele Rechtbank te Luik te verschijnen, waarbij het de bedoeling is dat zij aan de voormelde vennootschap wordt overhandigd.

Op 29 juni 2009 beslist de nv « Gagneraud » tot de fusie door overneming - in de zin van artikel 676, 1°, van het Wetboek van vennootschappen - van drie vennootschappen waarvan zij de enige aandeelhoudster is, waaronder de nv « Entreprises Ferrari ». Op dezelfde datum beslissen die laatste vennootschap alsook de twee andere overgenomen vennootschappen tot hun ontbinding zonder vereffening en hun fusie door overdracht van hun gehele vermogen aan de nv « Gagneraud », overnemende vennootschap. Nog steeds op dezelfde datum neemt die een nieuwe benaming aan : « Entreprises Ferrari ». De processen-verbaal van de vergadering waarin al die beslissingen werden opgetekend, zullen bij uittreksel worden bekendgemaakt in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad* van 15 juli 2009.

Op 30 juni 2009 beslist de raad van bestuur van de overnemende vennootschap « Entreprises Ferrari » haar maatschappelijke zetel met onmiddellijke ingang over te brengen naar het adres van de maatschappelijke zetel van de drie overgenomen vennootschappen. Die beslissing zal worden bekendgemaakt in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad* van 27 juli 2009.

Op 2 juli 2009 wordt de dagvaarding om te verschijnen van 23 juni 2009 rechtstreeks afgegeven op de maatschappelijke zetel van de overgenomen vennootschap « Entreprises Ferrari », die ondertussen de maatschappelijke zetel van de overnemende vennootschap is geworden. Die laatste verschijnt voor de Correctionele Rechtbank te Luik. Bij vonnis van 26 februari 2010 erkent de Correctionele Rechtbank te Luik, uitspraak doend op tegenspraak, de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de overgenomen vennootschap « Entreprises Ferrari » en veroordeelt zij de overnemende vennootschap « Entreprises Ferrari » tot een geldboete. In hetzelfde vonnis wordt de vrijwillige tussenkomst van de nv « Axa Belgium », verzekeraar van de veroordeelde vennootschap, ontvankelijk verklaard.

Het Hof van Beroep te Luik, waarbij het hoger beroep tegen dat vonnis, ingesteld door de overnemende vennootschap « Entreprises Ferrari », aanhangig is gemaakt, onderzoekt de ontvankelijkheid van de strafvordering ten aanzien van artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering. Het Hof merkt op dat die vordering op gang is gebracht bij rechtstreekse dagvaarding, vooraleer de ontbinding van de overgenomen vennootschap aan derden tegenstelbaar is gemaakt door de bekendmaking van de processen-verbaal van de beslissingen van 29 juni 2009. Vaststellende dat artikel 20, eerste lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering die strafvordering onontvankelijk maakt, stelt het Hof van Beroep zich vragen over de verantwoording van het verschil in behandeling dat in die bepaling zou worden gemaakt tussen, enerzijds, een rechtspersoon die door een onderzoeksrechter in verdenking is gesteld vóór zijn ontbinding en, anderzijds, de rechtspersoon die, vóór zijn ontbinding, rechtstreeks voor de correctionele rechtbank is gedagvaard door het openbaar ministerie. Het Hof van Beroep beslist dan ook ambtshalve aan het Hof de eerste hierboven weergegeven prejudiciële vraag te stellen.

Vervolgens zet het Hof van Beroep te Luik uiteen dat, in de veronderstelling dat de « fusie door overneming » in de zin van artikel 671 van het Wetboek van vennootschappen de reeds op gang gebrachte strafvordering niet doet vervallen, de organen van een vennootschap die het voorwerp uitmaakt van strafvervolgung, op grond van artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, niet de

« praktische gevolgen » kunnen voorzien die een ontbinding die het gevolg is van een dergelijke fusie, zowel voor hen als voor de ontbonden vennootschap kan hebben wat het vervolg van de strafvervolgning betreft. Het Hof van Beroep vraagt zich af of die organen zullen worden geraakt door de voortzetting van de strafvordering en, in het bijzonder, of zij zullen dienen te verschijnen in naam van de ontbonden vennootschap. Het Hof van Beroep vraagt zich ook af hoe, bij gebrek aan vermogen en vertegenwoordigende organen, de ontbonden vennootschap aansprakelijk zou kunnen zijn voor de strafrechtelijke fouten die haar worden verweten. Die vragen brengen het Hof van Beroep ertoe om ambtshalve aan het Hof de tweede hierboven weergegeven prejudiciële vraag te stellen.

Het Hof van Beroep beslist ten slotte om ook ambtshalve aan het Hof de derde hierboven weergegeven prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

A.1.1. In hoofdorde betoogt de Ministerraad dat de vraag klaarblijkelijk onontvankelijk is.

Hij merkt op dat in de eerste prejudiciële vraag niet wordt aangegeven wat het in het geding zijnde verschil in behandeling is. Hij voegt eraan toe dat de vraag het voor het Hof evenmin mogelijk maakt voldoende nauwkeurig te bepalen welke de categorieën van personen zijn wier situaties moeten worden vergeleken ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.1.2. De nv « Axa Belgium » van haar kant is van mening dat de vraag vanuit dat oogpunt volkomen ontvankelijk is. Zij betoogt dat de vraag expliciet is en dat de lezing van de verwijzingsbeslissing op dat vlak geen enkele twijfel laat.

De nv « Axa Belgium » zet uiteen dat het Hof wordt verzocht de situatie van een vennootschap die vóór haar ontbinding rechtstreeks door het openbaar ministerie voor de correctionele rechtbank wordt gedagvaard, te vergelijken met de situatie van een vennootschap die, vóór haar ontbinding, door een onderzoeksrechter in verdenking is gesteld. Zij betoogt dat artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering een verschil in behandeling in het leven roept tussen, enerzijds, de vennootschap die vóór het verlies van haar rechtspersoonlijkheid in verdenking wordt gesteld en, anderzijds, de vennootschap die vóór het verlies van haar rechtspersoonlijkheid rechtstreeks voor de rechtbank wordt gedagvaard, in zoverre alleen de eerste na dat verlies voor de rechtbank kan worden vervolgd.

A.2.1. In ondergeschikte orde betoogt de Ministerraad dat de eerste prejudiciële vraag geen antwoord behoeft, omdat zij niet pertinent is en omdat een antwoord niet dienstig zou zijn voor de oplossing van het geschil dat aan de oorsprong ligt van de verwijzingsbeslissing.

De Ministerraad merkt op dat, in tegenstelling met hetgeen het verwijzende rechtscollege veronderstelt, de strafvordering die tegen de nv « Entreprises Ferrari » is ingesteld, niet op gang is gebracht vóór de ontbinding van die laatste. De Ministerraad vestigt de aandacht erop dat die vennootschap opgehouden heeft te bestaan op het ogenblik dat, op 29 juni 2009, haar algemene vergadering heeft beslist om het project van de fusie met de nv « Gagneraud » goed te keuren en merkt op dat de strafvordering drie dagen na de ontbinding van de nv « Entreprises Ferrari » die in de rechtstreekse dagvaarding werd beoogd, op gang is gebracht. De Ministerraad onderstreept dat, ook al is die beslissing, krachtens artikel 683 van het Wetboek van vennootschappen, pas sinds de bekendmaking ervan op 15 juli 2009 tegenstelbaar aan derden, de door die fusie ontbonden vennootschap wel degelijk op 29 juni 2009 opgehouden heeft te bestaan.

De Ministerraad besluit daaruit dat de in de eerste prejudiciële vraag beoogde situaties niet overeenstemmen met de feiten die aanhangig zijn gemaakt bij het rechtscollege dat die vraag stelt. Vervolgens

verwijzend naar het arrest van het Hof nr. 14/2010 van 18 februari 2010, brengt hij ook in herinnering dat het Hof de grondwettigheid van een wetsbepaling die niet van toepassing is op het geschil dat hangende is voor het rechtscollege dat aan het Hof vragen stelt, niet dient te onderzoeken.

A.2.2. De nv « Axa Belgium » is in tegendeel van mening dat de eerste vraag dient te worden beantwoord.

Zij betoogt dat een vennootschap die haar volledige vermogen in de in artikel 676, 1°, van het Wetboek van vennootschappen beschreven omstandigheden overdraagt, haar rechtspersoonlijkheid niet verliest vóór de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van de door de overnemende vennootschap en door de overgenomen vennootschap genomen beslissingen. Zij is van mening dat die beslissingen ten aanzien van derden zonder gevolg blijven zolang zij niet zijn bekendgemaakt.

De nv « Axa Belgium » merkt op dat een vennootschap de rechtspersoonlijkheid pas verwerft na de neerlegging van haar oprichtingsakte bij de griffie van de rechtbank van koophandel en de bekendmaking ervan in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*. Zij leidt uit artikel 682, 1°, van het Wetboek van vennootschappen, in samenhang gelezen met artikel 198, § 2, eerste en derde lid, van hetzelfde Wetboek, af dat de vennootschap haar rechtspersoonlijkheid in twee fasen zou verliezen : de « actieve persoonlijkheid » zou worden verloren op de dag van de bekendmaking van de beslissingen tot ontbinding in het *Belgisch Staatsblad*, terwijl de « passieve persoonlijkheid » pas zes maanden later zou worden verloren.

A.3.1. De Ministerraad betoogt ook dat het Hof van Beroep te Luik zich vergist wanneer het in de motivering van de verwijzingsbeslissing stelt dat de strafvordering steeds tegen een ontbonden rechtspersoon zal kunnen worden uitgeoefend indien die persoon vóór het verlies van zijn rechtspersoonlijkheid het voorwerp heeft uitgemaakt van een inverdenkingstelling door een onderzoeksrechter.

De Ministerraad beweert uit de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde bepaling af te leiden dat de strafvordering slechts zal kunnen worden voortgezet indien vaststaat dat de ontbinding ten doel had aan de vervolging te ontsnappen.

A.3.2. De nv « Axa Belgium » betwist de interpretatie die de Ministerraad van de in het geding zijnde bepaling maakt.

Zij zet uiteen dat artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering twee onderscheiden gevallen beoogt en dat de beoogde inverdenkingstelling volstaat om de voortzetting van de strafvordering toe te staan.

A.4.1. In zeer ondergeschikte orde zet de Ministerraad uiteen dat de eerste prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord.

Hij stelt dat de situatie van de rechtspersoon die met toepassing van artikel 61*bis*, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering door de onderzoeksrechter in verdenking wordt gesteld alvorens zonder vereffening te worden ontbonden niet vergelijkbaar is met de situatie van de rechtspersoon die, vóór zijn ontbinding zonder vereffening, door het openbaar ministerie rechtstreeks voor de correctionele rechtbank wordt gedagvaard. Hij gaat ervan uit dat die twee situaties wezenlijk verschillend zijn.

De Ministerraad merkt in dat verband op dat de inverdenkingstelling wordt uitgevoerd door de onderzoeksrechter, terwijl de rechtstreekse dagvaarding wordt uitgevoerd door het openbaar ministerie, en dat de inverdenkinggestelde voor de onderzoeksgerechten verschijnt, terwijl de persoon die rechtstreeks voor de rechtbank wordt gedagvaard, voor de vonnisgerechten verschijnt. Hij voegt eraan toe dat de rechten van de inverdenkinggestelde en van de rechtstreeks gedagvaarde persoon verschillend zijn. Hij onderstreept dat de inverdenkingstelling ten doel heeft rechten te verlenen, zoals de toegang tot het strafdossier en het recht om aanvullende onderzoeksmaatregelen te vorderen. Hij merkt ook op dat de onderzoeksrechter ten aanzien van een inverdenkinggestelde rechtspersoon over de bevoegdheid beschikt om bijzondere maatregelen te nemen met toepassing van artikel 91 van het Wetboek van strafvordering. Hij doet ten slotte opmerken dat de beklaagde die rechtstreeks voor de rechtbank wordt gedagvaard over alle rechten van een volwaardige procespartij beschikt.

De Ministerraad beweert bovendien dat, rekening houdend met de door de wetgever uitgedrukte wil om onrechtmatige ontbindingen die ertoe strekken aan strafvervolging te ontsnappen, te bestrijden, de in het geding zijnde bepaling ook in die zin kan worden geïnterpreteerd dat de strafvordering die door een rechtstreekse dagvaarding voor een correctionele rechtbank tegen een rechtspersoon op gang is gebracht vóór de ontbinding

zonder vereffening van die rechtspersoon, na die ontbinding kan worden voortgezet. Hij doet opmerken dat in die interpretatie het aangeklaagde verschil in behandeling verdwijnt.

A.4.2. De nv « Axa Belgium » en de nv « Entreprises Ferrari » zijn van mening dat de eerste vraag bevestigend dient te worden beantwoord. Volgens hen schendt artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het bepaalt dat de strafvordering die tegen een rechtspersoon is ingesteld, na de ontbinding zonder vereffening van die persoon niet kan worden voortgezet, zelfs indien die persoon vóór die ontbinding rechtstreeks door het openbaar ministerie voor de correctionele rechtbank is gedagvaard, terwijl de strafvordering zou kunnen worden voortgezet indien die persoon vóór het verlies van zijn rechtspersoonlijkheid door een onderzoeksrechter in verdenking was gesteld.

De nv « Axa Belgium » en de nv « Entreprises Ferrari » gaan ervan uit dat, rekening houdend met het « beginsel van strikte interpretatie van het strafrecht », artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering niet in die zin zou kunnen worden geïnterpreteerd dat het de voortzetting toestaat van de strafvordering tegen een ontbonden rechtspersoon die vóór zijn ontbinding rechtstreeks voor de rechtbank is gedagvaard door het openbaar ministerie.

Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

A.5.1. In hoofdorde gaat de Ministerraad ervan uit dat de tweede prejudiciële vraag geen antwoord behoeft omdat zij niet relevant is.

Hij herhaalt dat de strafvordering ten aanzien van de nv « Entreprises Ferrari » op gang is gebracht na de ontbinding zonder vereffening, terwijl de prejudiciële vraag het geval betreft waarin de strafvordering op gang is gebracht vóór de ontbinding zonder vereffening.

A.5.2. De nv « Axa Belgium » is daarentegen van mening dat de tweede vraag dient te worden beantwoord.

Zij herhaalt dat, volgens haar, de nv « Entreprises Ferrari » haar rechtspersoonlijkheid pas heeft verloren bij de bekendmaking van de beslissingen van de betrokken algemene vergaderingen in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*, zodat de strafvordering wel degelijk op gang zou zijn gebracht vóór de ontbinding zonder vereffening.

A.6.1.1. In ondergeschikte orde gaat de Ministerraad ervan uit dat de tweede prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord.

A.6.1.2. De Ministerraad doet in de eerste plaats opmerken dat het beginsel van de wettigheid in strafzaken te dezen niet van toepassing is.

Hij leidt eerst uit het arrest nr. 128/2002 van 10 juli 2002 af dat de artikelen 12, tweede lid, en 14 van de Grondwet niet van toepassing zijn op een voor de beoogde rechtspersoon gunstige maatregel, zoals het verval van de strafvordering.

Hij is vervolgens van mening dat de twee uitzonderingen bepaald in artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering niet ten doel hebben in een nieuwe incriminatie te voorzien, een nieuwe vorm van vervolging voor te schrijven of een nieuwe straf in te stellen. Hij merkt op dat de toepassing van die bepaling geen incriminatie in het leven roept die vóór de ontbinding van de rechtspersoon niet bestond, en dat ze het voor de strafvordering die vóór die ontbinding op gang is gebracht, gewoon mogelijk maakt dat zij wordt voortgezet, waarbij hij eraan toevoegt dat de voortzetting van de strafvordering niet tot gevolg heeft dat een nieuwe straf wordt ingesteld, noch dat ze noodzakelijkerwijs ertoe leidt dat een straf wordt toegepast.

De Ministerraad merkt ten slotte op dat artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering geen enkele rechtsonderhorige belet om, op het ogenblik dat hij een gedrag aanneemt, te weten of dat al dan niet strafbaar is. Hij voegt eraan toe dat de in het geding zijnde bepaling een rechtsonderhorige evenmin belet te weten welke de feiten zijn die worden bestraft, noch het strafrechtelijke gevolg van dat gedrag in te schatten.

A.6.1.3. De Ministerraad doet in de tweede plaats opmerken dat de in het geding zijnde bepaling niet onbestaanbaar is met het beginsel van de wettigheid in strafzaken.

Hij merkt eerst op dat dat beginsel de wetgever niet verbiedt om aan de rechter een beoordelingsbevoegdheid toe te kennen, rechter aan wie het, wegens de autonomie van het strafrecht, toekomt om na te gaan of de in het strafrecht gebruikte burgerrechtelijke begrippen dezelfde betekenis hebben als in het burgerlijk recht. De Ministerraad leidt uit de parlementaire voorbereiding van artikel 13 van de wet van 4 mei 1999 « tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen » af dat de in artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering gebruikte woorden « ontbinding zonder vereffening » dezelfde betekenis hebben als die welke eraan is gegeven in het vennootschapsrecht. Hij voegt eraan toe dat de interpretatie van de in het geding zijnde bepaling door middel van het vennootschapsrecht de bij de wet van 4 mei 1999 nagestreefde doelstellingen niet in gevaar brengt, namelijk de georganiseerde misdaad bestrijden en de straffeloosheid beletten van bepaalde criminele gedragingen die sociale en economische onlusten veroorzaken die vaak zeer ernstig zijn. Hij besluit daaruit dat wanneer de rechter artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering interpreteert, hij rekening kan houden met de beginselen van het vennootschapsrecht.

Uit artikel 682, 3°, van het Wetboek van vennootschappen, luidens hetwelk de fusie de overdracht met zich meebrengt van het gehele vermogen van de ontbonden vennootschap, zowel rechten als verplichtingen, leidt de Ministerraad vervolgens af dat de strafrechter de overnemende vennootschap kan vervolgen indien hij vaststelt dat die laatste met de overgenomen vennootschap dezelfde « socio-economische identiteit » deelt. Hij preciseert dat het bestaan van die identiteit in elk voorliggend geval dient te worden nagegaan, waarbij rekening dient te worden gehouden met de activiteiten, de plaats, het beheer en de controle van de beide vennootschappen. Hij voegt eraan toe dat die identiteit als een intrinsiek verband in de zin van artikel 5, tweede lid, van het Strafwetboek kan worden beschouwd.

De Ministerraad merkt ten slotte op dat er een « socio-economische identiteit » bestaat tussen, enerzijds, de nv « Entreprises Ferrari », overnemende vennootschap die partij is bij de zaak die hangende is voor het verwijzende rechtcollege, en, anderzijds, de vennootschap die werd ontbonden, gelet op het feit dat hun maatschappelijke zetels op hetzelfde adres gelegen zijn.

A.6.2.1. De nv « Axa Belgium » en de nv « Entreprises Ferrari » gaan, hunnerzijds, ervan uit dat de tweede prejudiciële vraag bevestigend dient te worden beantwoord.

A.6.2.2. De nv « Axa Belgium » zet uiteen dat de omstandigheid dat de overnemende vennootschap dezelfde maatschappelijke zetel heeft als de overgenomen vennootschap het niet mogelijk maakt te besluiten tot de « socio-economische identiteit » van beide vennootschappen.

Zij merkt op dat die omstandigheid vaak een historische oorsprong heeft en wordt verklaard door de samenwerking of het delen van bepaalde productie-instrumenten ten voordele van elkaar aanvullende maar niettemin onderscheiden economische activiteiten. De nv « Axa Belgium » onderstreept ook dat de overnemende vennootschap en de overgenomen vennootschap vóór de overneming twee onderscheiden vennootschappen met onderscheiden vermogens zijn, waarvan de raden van bestuur in beginsel niet identiek zijn. Zij voegt eraan toe dat het vermogen van de overgenomen vennootschap niet als identiek met het vermogen van de overnemende vennootschap zoals het voortkomt uit de overneming, kan worden beschouwd.

Volgens de nv « Axa Belgium » beletten het beginsel van het persoonlijke karakter van de straffen en het beginsel van de wettigheid van de vervolging en van de straffen ervan uit te gaan dat het vermogen van de overnemende vennootschap de gevolgen van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de overgenomen vennootschap dient te dragen. Die beginselen zouden zich eveneens ertegen verzetten dat de verantwoordelijkheid van de leden van de raad van bestuur van de overnemende vennootschap die geen lid waren van de raad van bestuur van de overgenomen vennootschap die de pleger is van feiten die haar strafrechtelijke verantwoordelijkheid met zich kunnen meebrengen, in het geding wordt gebracht.

A.7. De Ministerraad repliceert dat, rekening houdend met zijn in A.6.1.3 vermelde uiteenzetting, artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering het beginsel van het persoonlijke karakter van de straffen niet schendt.

Ten aanzien van de derde prejudiciële vraag

A.8.1. De Ministerraad gaat ervan uit dat de derde prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord.

Hij is in hooforde van mening dat de situatie van een overleden natuurlijke persoon niet vergelijkbaar is met die van een rechtspersoon zonder vermogen zoals bedoeld in artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, zodat de regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie niet van toepassing zijn. Hij betoogt eerst dat het overlijden van een natuurlijke persoon radicale en onomkeerbare gevolgen met zich meebrengt, terwijl een rechtspersoon die zonder vereffening ontbonden is steeds opnieuw tot leven kan komen, bijvoorbeeld in geval van fusie of overneming. De Ministerraad brengt vervolgens in herinnering dat de voormelde bepaling ten doel heeft te vermijden dat een rechtspersoon tot zijn ontbinding overgaat teneinde aan vervolging te ontsnappen, en gaat ervan uit dat dat soort misbruik ondenkbaar is bij een natuurlijke persoon, wiens dood in beginsel niet het resultaat is van een wil om aan vervolging te ontsnappen.

In ondergeschikte orde is de Ministerraad van mening dat het verschil in behandeling tussen de natuurlijke persoon en de rechtspersoon objectief verantwoord is door het feit dat de eerste niet onrechtmatig kan overlijden, dat wil zeggen beslissen te sterven om aan strafrechtelijke vervolging te ontsnappen alvorens in een andere vorm opnieuw tot leven te komen om straffeloos zijn activiteiten voort te zetten.

A.8.2. De nv « Axa Belgium » en de nv « Entreprises Ferrari » zijn van mening dat de derde prejudiciële vraag bevestigend dient te worden beantwoord.

Zij gaan ervan uit dat artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering tussen natuurlijke personen en rechtspersonen een verschil in behandeling instelt dat niet redelijk verantwoord is.

Volgens de nv « Axa Belgium » komt het betwisten van de vergelijkbaarheid van de twee in de vraag bedoelde categorieën van personen erop neer de invoering van een verantwoordelijkheid van de rechtspersonen op losse schroeven te zetten.

Erop wijzend dat de erkenning van een strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersonen ten doel heeft die zoveel mogelijk gelijk te stellen met de natuurlijke personen, voeren de nv « Axa Belgium » en de nv « Entreprises Ferrari » aan dat het verval van de strafvordering in geval van overlijden van een natuurlijke persoon voortvloeit uit het grondwettelijke beginsel van het persoonlijke karakter van de straffen.

De nv « Axa Belgium » is bovendien van mening dat het gebeurt dat een natuurlijke persoon zich het leven beneemt om aan een strafrechtelijke sanctie te ontsnappen. Zij betwist ook dat het voor een rechtspersoon die ontbonden is in het kader van de in artikel 676, 1°, van het Wetboek van vennootschappen beschreven verrichting mogelijk is om opnieuw tot leven te komen. Zij onderstreept in dat opzicht dat aangezien zij niet meer bestaat, de overgenomen vennootschap geen vat meer heeft op wat haar vermogen was en geen organen meer heeft.

- B -

B.1. Artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, vervangen bij artikel 13 van de wet van 4 mei 1999 « tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen », bepaalt :

« De strafvordering vervalt door de dood van de verdachte of door afsluiting van vereffening, door gerechtelijke ontbinding of door ontbinding zonder vereffening wanneer het om een rechtspersoon gaat.

De strafvordering kan daarna nog worden uitgeoefend, indien de invereffeningstelling, de gerechtelijke ontbinding of de ontbinding zonder vereffening tot doel hebben te ontsnappen aan de vervolging, of indien de rechtspersoon overeenkomstig artikel 61*bis* door de onderzoeksrechter in verdenking gesteld is voor het verlies van de rechtspersoonlijkheid.

De burgerlijke rechtsvordering kan uitgeoefend worden tegen de verdachte en tegen zijn rechtsopvolgers ».

Ten aanzien van de eerste twee prejudiciële vragen

Wat de ontvankelijkheid van de eerste vraag betreft

B.2.1. In de eerste vraag wordt het Hof verzocht uitspraak te doen over de bestaanbaarheid van artikel 20 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.2.2. De bewoordingen van de eerste prejudiciële vraag geven niet aan of het Hof wordt verzocht uitspraak te doen over de grondwettigheid van een verschil in behandeling dan wel over de grondwettigheid van een gelijke behandeling.

Zij geven evenmin aan welke twee categorieën van personen worden beoogd.

Uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt niettemin dat aan het Hof een vraag wordt gesteld over de grondwettigheid van een verschil in behandeling dat de in het geding zijnde bepaling zou maken tussen twee categorieën van naamloze vennootschappen die zonder vereffening zijn ontbonden in het kader van de in artikel 676, 1°, van het Wetboek van vennootschappen beschreven verrichting: enerzijds, diegene die vóór hun ontbinding in verdenking zijn gesteld door een onderzoeksrechter met toepassing van artikel 61*bis*, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering en, anderzijds, diegene die vóór hun ontbinding rechtstreeks voor de correctionele rechtbank zijn gedagvaard door het openbaar ministerie, met toepassing van artikel 182, eerste lid, van hetzelfde Wetboek.

B.2.3. De eerste prejudiciële vraag is ontvankelijk.

Wat de relevantie van de vragen betreft

B.3.1. De Ministerraad betwist de relevantie van de vragen, waarbij hij doet opmerken dat de erin beoogde situaties niet overeenstemmen met de feiten die zijn voorgelegd aan het rechtscollege dat de vragen stelt.

B.3.2. In de regel komt het het rechtscollege dat het Hof een vraag stelt, toe na te gaan of het antwoord op een prejudiciële vraag nuttig is om het aan het rechtscollege voorgelegde geschil te beslechten.

Alleen wanneer dat klaarblijkelijk niet het geval is, vermag het Hof te beslissen dat de vraag geen antwoord behoeft.

B.3.3. Zoals in B.2.2 is vermeld, wordt het Hof in de eerste prejudiciële vraag verzocht de situatie van een naamloze vennootschap die, vóór het verlies van haar rechtspersoonlijkheid, door een onderzoeksrechter in verdenking is gesteld - situatie beoogd in artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering - te vergelijken met de situatie van een naamloze vennootschap die, vóór het verlies van haar rechtspersoonlijkheid, rechtstreeks door het openbaar ministerie voor de correctionele rechtbank is gedagvaard.

Uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt echter duidelijk dat de feiten die zijn voorgelegd aan het verwijzende rechtscollege geen enkele van die twee situaties betreffen. De nv « Entreprises Ferrari » is niet door een onderzoeksrechter in verdenking gesteld, maar is op 2 juli 2009 rechtstreeks voor de Correctionele Rechtbank te Luik gedagvaard. Maar die dagvaarding dateert van na de ontbinding van die vennootschap – waartoe op 29 juni 2009 door haar algemene vergadering is beslist – en dus van na het verlies van haar rechtspersoonlijkheid.

B.3.4. Uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt dat de tweede prejudiciële vraag aan het Hof wordt gesteld in het geval van een ontbinding zonder vereffening waartoe door de organen van een naamloze vennootschap is beslist na het op gang brengen van de tegen haar ingestelde strafvordering.

Uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt echter ook duidelijk dat de feiten die zijn voorgelegd aan het verwijzende rechtscollege niet een dergelijke situatie betreffen. De strafvordering tegen de nv « Entreprises Ferrari » is pas op 2 juli 2009, dat wil zeggen na 29 juni 2009, de dag waarop de beslissing van de algemene vergadering van die vennootschap is genomen om over te gaan tot de fusie die onmiddellijk leidde tot haar ontbinding, op gang gebracht bij rechtstreekse dagvaarding voor de Correctionele Rechtbank te Luik.

B.3.5. Het antwoord op de eerste twee prejudiciële vragen, die een andere situatie betreffen dan die van de partijen bij het geschil dat voor het verwijzende rechtscollege hangende is, kan niet nuttig zijn voor de oplossing van dat geschil.

B.3.6. De eerste en de tweede prejudiciële vraag behoeven geen antwoord.

Ten aanzien van de derde prejudiciële vraag

B.4. Uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt dat in de derde vraag het Hof wordt verzocht uitspraak te doen over de bestaanbaarheid van artikel 20, eerste en tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre die wetsbepaling een verschil in behandeling zou instellen tussen, enerzijds, een overleden natuurlijke persoon en, anderzijds, een naamloze vennootschap die zonder vereffening is ontbonden in het kader van de in artikel 676, 1°, van het Wetboek van vennootschappen beschreven verrichting.

B.5.1. De strafvordering vervalt steeds door de dood van de « verdachte », zodat een overleden natuurlijke persoon nooit meer kan worden vervolgd (artikel 20, eerste lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering).

Daarentegen vervalt de strafvordering niet altijd door de ontbinding zonder vereffening van een naamloze vennootschap in het kader van de in artikel 676, 1°, van het Wetboek van vennootschappen beschreven verrichting. Een dergelijke vennootschap kan nog worden vervolgd indien de ontbinding zonder vereffening tot doel had te ontsnappen aan de

vervolging, of indien de vennootschap overeenkomstig artikel 61*bis* door de onderzoeksrechter in verdenking is gesteld vóór het verlies van haar rechtspersoonlijkheid (artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering).

B.5.2. Bij de invoering van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen wou de federale wetgever dat « in de mate van het mogelijke rechtspersonen worden geassimileerd met natuurlijke personen » (*Parl. St.*, Senaat, 1998-1999, nr. 1-1217/1, p. 1).

Het beginsel van het verval van de strafvordering in geval van ontbinding zonder vereffening van een rechtspersoon is het gevolg van een wil om aan die ontbinding een behandeling voor te behouden die analoog is met die van het overlijden van een natuurlijke persoon (*Parl. St.*, Senaat, 1998-1999, nr. 1-1217/1, p. 11). De wil om « misbruiken te voorkomen » heeft de wetgever niettemin ertoe aangezet te voorzien in de voortzetting van de strafvordering in de twee in artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering onderscheiden « specifieke gevallen » (*ibid.*, p. 12; *Parl. St.*, Kamer, 1998-1999, nr. 2093/5, p. 38).

B.5.3. De ontbinding van een naamloze vennootschap in het kader van de in artikel 676, 1°, van het Wetboek van vennootschappen beschreven verrichting is het gevolg van een beslissing genomen door ten minste één natuurlijke persoon, die niet samen met de vennootschap verdwijnt.

Ten aanzien van de mogelijkheid om de strafvordering voort te zetten, bevindt de rechtspersoon die het voorwerp van een dergelijke ontbinding uitmaakt, zich in een situatie die wezenlijk verschillend is van die van een overleden natuurlijke persoon.

Rekening houdend met de in artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering nagestreefde doelstelling, is het in B.5.1 beschreven verschil in behandeling dus redelijk verantwoord.

B.6. De toetsing van de in het geding zijnde bepaling aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, leidt niet tot een andere conclusie.

B.7. De derde prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- De eerste twee prejudiciële vragen behoeven geen antwoord.

- Artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 18 april 2013.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

R. Henneuse